

Найдовша ніч

Про книгу

Подорож сімнадцятирічної Віти з Німеччини до маленького італійського містечка виявляється не просто розвагою — вона приводить дівчину до найглибших і найпохмуріших секретів її сім'ї. У цій історії сплелось кілька таємниць: і загадкова смерть, і непрості стосунки з батьками, і дивні рядки з роману культового письменника — усе це треба розгадати Віті, треба зрозуміти, який стосунок це має до її життя.

ІЗАБЕЛЬ АБЕДІ

НАЙДОВША
НІЧ

Ізабель Абеді Найдовша ніч

Автор Isabel Abedi.

© 2016 by Arena Verlag GmbH, Würzburg, Germany

© Вачко М. І., переклад, 2021

© Болдирева Н. В., обкл., 2021

© ТОВ Видавництво «Ранок», 2021

ISBN 978-617-09-7060-2 (epub)

Усі права збережено.

Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якій формі без письмового дозволу власників авторських прав.

Серія «Young adult. Сучасна проза».
Цей переклад опубліковано за домовленістю
з Arena Verlag GmbH, Wurzburg, Germany.
Оригінальна назва: Die langste Nacht.
www.arena-verlag.de
Усі права застережено.

Абеді Ізабель

A14 Найдовша ніч / Ізабель Абеді; пер. з нім. М. І. Вачко. — Харків: Вид-во «Ранок», 2021. — 352 с. — (Серія «Young adult. Сучасна проза»).

ISBN 978-617-09-6965-1

Подорож сімнадцятирічної Віти з Німеччини до маленького італійського містечка виявляється не просто розвагою — вона приводить дівчину до найглибших і найпохмуріших секретів її сім'ї. У цій історії сплелось кілька таємниць: і загадкова смерть, і непрості стосунки з батьками, і дивні рядки з роману культового письменника — усе це треба розгадати Віті, треба зрозуміти, який стосунок це має до її життя. Детективний сюжет і психологічна проблематика, несподівані повороти і нові вибухові зізнання не відпущать увагу читача аж до самого фіналу книги.

УДК 82-93

ІЗАБЕЛЬ АБЕДІ

НАЙДОВША НІЧ

Поети безсоромні щодо своїх переживань.

Вони їх визискують.¹

¹ Цит. за виданням: Ніцше Ф. По той бік добра і зла. Генеалогія моралі / пер. з нім. А. Онишко.
— Львів : Літопис, 2002. — С. 73. (Тут і далі прим. перекл.)

Фрідріх Ніцше

ОДИН

Раніше я не вірила у випадковості. Проте відколи того спекотного літнього дня у Віаджелло книга Луки звалилась переді мною буквально як з неба, це слово набуло для мене цілком нового значення. Тоді я боялася всього, що падає. Це не був страх висоти у традиційному розумінні, а радше паніка відчувати під ногами твердий ґрунт, коли до мене наближається щось згори. Для мене не було проблемою вибратися на драбину чи риштування, але те, як хтось інший стрибає з десятиметрового трампліна, могло викликати в мене напад задухи, а коли з дерева падало стигле яблуко, мені аж перетискало горлянку. Мені було надзвичайно ніяково, бо цей страх такий нераціональний. Але я страждала від нього, відколи себе пам'ятаю, і не маю жодного уявлення чому, та й не можу пригадати, коли це почалося. Чи до цього літа я, можливо, була ще й сама не готова дізнатися правду, що крилась так глибоко в мені?

Те, що я отут про себе розповідаю, має мало сенсу. Мій батько знає одного автора, що вже місяцями мучиться над першим реченням книги. Я не письменниця і не маю претензій на публікацію. Хочу лише розказати свою історію — зі свого боку, зі свого погляду. Хочу розказати правду, позбутись її і водночас утримати, разом і для моєї сестри.

Так, можливо, я пишу це все передусім для Лівії та уявляю, що є якесь місце, де вона зможе це прочитати.

Мене звати Віта, і того спекотного літнього дня я була щаслива у Віаджелло, як і в ніч три місяці тому, коли перша випадковість запустила низку подій.

Не знаю, що мене тоді розбудило. Це була тиха і зоряна березнева ніч, я рано пішла спати і досить швидко заснула. Мене не налякав ані шерхит, ані кошмар чи напад астми, не гризли якісь турботи, які іноді прокрадаються в сон.

Мені було сімнадцять років і два місяці, й через те, що я раніше пішла в школу, я була за крок до великої свободи. Від початку

навчального року Данило, Тріксі і я говорили лише про нашу подорож Європою. Ми запланували її на дев'ять тижнів, з Гамбурга на південь: Швейцарія, Італія, Франція, Іспанія, Португалія, мікроавтобусом «Фольксваген», що мав стати нашою домівкою на чотирьох колесах, — на це ми заощаджували роками. Усе мало початись у червні одразу після випускного балу, і перший крок до екзамену на атестат зрілості було вже зроблено. Письмові контрольні видавались просто прогулянкою. На відміну від Тріксі, я не маю страху перед іспитами і належу до тих щасливчиків, що не мусять заради гарних оцінок ночами все зубрити. За три тижні мав бути мій останній усний екзамен, але й він не був причиною, аби відбирати мені сон.

Я просто прокинулась без будь-яких причин. Пішла вниз на кухню, випила молока з пляшки і насолоджувалась тим, як прохолодна вершкова рідина стікала горлом. Тоді закинула шматок пирога, який увечері спекла мати, і зразу ж хотіла повернутись у ліжку. Але по дорозі до кімнати мені впало у вічі те, що в кабінеті батька світилося. Це не було чимось незвичним: батько часто працює ночами, власне, завжди працює, і я побачила, що він сидить у своєму м'якому кріслі з якимось рукописом на колінах, ще перш ніж прочинила двері, зі шпаринки яких темним коридором простягався вузький золотий промінчик.

Мій батько був видавцем, і гамбурзьке видавництво, яке він заснував одинадцять років тому, носило його ім'я: «Видавництво Томаса Айхберга». Його програма класичної та сучасної літератури була невеликою, але особливою. Батько знав усіх ще живих авторів свого видавництва особисто і з великою пильністю підтримував стосунки з кожним зокрема.

До мого народження батьки також, мабуть, часто бували в мистецьких колах. Тоді батько був ще куратором програми в одному берлінському видавництві, а мати — відомою архітекторкою.

Вечірки, які організовували мої батьки в Берліні, були легендарними, але коли я чула про це від якогось автора або ж від найкращого батькового друга, мені це видавалось неймовірним. Я не могла

й уявити, що колись були такі часи, коли мати приймала гостей або ж готувала обіди з п'яти страв.

Тієї ночі вона вже давно спала у своєму ліжку. Мати була наче швейцарський годинниковий механізм. Від сьомої ранку до десятої вечора вона робила покупки, готувала, прибирала, прасувала, складала білизну і ставила все на місце, але жила у власному світі, цокаючи тихо, регулярно у своєму самотньому ритмі. Я не могла й пригадати, щоб коли-небудь сиділа в неї на колінах, пригорталась до неї в ліжку чи ридала на її плечі, але невідомого не може бракувати — принаймні так я тоді думала.

Мій батько теж не був милим татусиком, більшість видів фізичної діяльності були для нього чужі, і раніше мені завжди здавалося ненормальним, коли я бачила, як інші батьки грають з дітьми у футбол чи бешкетують. Мого батька цікавили мої думки, моє бачення світу, і коли в дитинстві я не могла заснути чи в мене був напад астми, він часто виходив зі мною надвір.

Іноді ми годинами тинялися вночі безлюдними вулицями і розмовляли. Безмовним я знала його лише в ті ночі, коли з криком зривалася зі сну, що часто траплялося в дитинстві. В одному з найгірших кошмарів, що повторювався знову і знову, я стояла перед колодязем, у глибині якого утримували маленьку дівчинку. Вона не мала рота і лиш дивилась угору, на мене, великими зневіреними очима. Я хотіла звільнити її з тієї темної в'язниці, але не мала змоги спуститись до неї. Коли я розповіла батькові про цей сон, він не зміг дібрати слів і взяв мене у свій кабінет, аби я там зручно вмостилась і далі заснула.

Зі старими меблями, з книжковими полицями до стелі, зі стосами друкованих аркушів, що громадились на, під і біля письмового столу, ослінчиках і журнальних столиках, кабінет мого батька був цілковитою протилежністю нашому дизайнерському будинку.

Моя кімната також суперечила монохромному стилю облаштування матері, але в мене це був радше хаотичний безлад, тоді як у кабінеті батька була атмосфера, що наче хотіла протиставитись бездушній порожнечі будинку. Він був переповнений історіями й вигадливими

дрібничками, які батько назбирав упродовж життя або отримав у подарунок: ескізи ілюстраторів, преспап'є з переливчастими мотивами комах або стара друкарська машинка марки «Согопа» дідуся, у яку батько вставив пожовтілий згорток паперу. На титульній сторінці була надрукована цитата португальського письменника Фернандо Пессоа: «Література — це найприємніший спосіб ігнорувати життя».

Моїм особистим незмінним місцем був м'який килимок перед каміном, на якому я загорталась у вовняну ковдру пляшково-зеленого кольору, смоктала лакричні цукерки й у мерехтливому відблиску вогню споглядала за батьком, коли той з мінливим обличчям ґрунтовно опрацьовував рукописи своїх авторів. Лиш іноді він відривав погляд від текстів і поверх рукопису обдаровував мене тихою усмішкою.

Щоправда, тоді вночі я не мала наміру спостерігати за батьковим читанням. Тієї весни я була зайнята передусім собою і справді не знаю, що змусило мене покласти руку на ручку, прочинити двері й зайти в кабінет. З легким серцем, без поганих думок. Але внутрішній неспокій підкрався, коли я побачила батька. Як і в моїй уяві, він сидів у світло-коричневому шкіряному кріслі. Його темно-зелена кордова² сорочка була розстебнута, стягнене взуття стояло перед ним на паркеті. На носі були сріблясті окуляри для читання, а на колінах він тримав невеликий стосик паперу. Темні кола попід очима з'явилися від нестачі сну, це не було чимось незвичним, як і посмикування лівої повіки та поораний зморшками сумнівів лоб. Але погляд, яким він на мене глянув (або радше позирнув крізь мене, наче я якась примара), навів страх. Незворушною була й постава. Лише його руки, руки піаніста з делікатними тонкими пальцями, тремтіли. Вузьке обличчя було мертвотно-блідим, а губи — восковими й безкровними.

² Вовняна тканина з поздовжніми рубчиками на лицьовому боці.

— Геть.

Він сказав лиш одне слово, воно прозвучало чужим і кришталевим, але настільки гострим, що я без подальших розпитувань, спотикаючись, подалась нагору, до свого ліжка. Я намагалася знову зручно вмотитись і далі спати, але не вдавалось. Таким я батька ще не бачила ніколи. Що його вивело з рівноваги? Якщо зміст того

рукопису, то це, певно, справжнісінька історія жахів. Але, наскільки мені відомо, батько не читав романів жахів, а розтривожитись міг щонайбільше через жахливий стиль письма деяких авторів, і навіть це не провадило до того, що він над якимось рукописом перетворювався на зомбі. Я б залюбки ще раз спустилася, але думка про його різкий вигук стримала мене.

Аби відволіктися, я скролила новини на мобільному і розмірковувала, як реагувати на побажання «На добраніч», яке надіслав мій колишній хлопець Кріс дещо за північ. Вирішила проігнорувати його й вимкнула лампу на нічному столику.

У вікні на небі висів блідий місяць у першій чверті. Його світло відбивалось на блискітках, розсипаних на письмовому столі біля швацької машинки. Неподалік спрацювала сигналізація якогось автомобіля. Тоді все знов огорнула тиша, і коли круговерть моїх думок врешті зупинилась, я заснула.

Коли наступного ранку я зайшла до кухні майже о пів на восьму, мати вже накрила стіл для сніданку. Склянка свіжовичавленого апельсинового соку, горнятко кави з молоком, розігріта в духовці булочка, охолоджене масло і домашнє варення, накруто зварене яйце і половина грейпфрута, з якого вже вивільнили ножем м'якоть, щоб я могла її їсти ложкою. Я снідала сама, як і кожного ранку, коли мати розвантажувала посудомийну машину, причому вона ще раз підполіровувала кожен келих, перш ніж поставити його на полицю в ряд до інших. Її рухи були механічні — покрокова, запрограмована хореографія без музики.

— Як спалося? — запитала я.

— Дякую. Добре. А тобі?

— Добре. Дякую.

— Ти прийдеш після школи поїсти?

— Ще не знаю.

— Але мені треба знати, щоб скласти список покупок.

Мати загладила за вуха світло-русяве волосся, коротко підстрижене і злегка підкручене на потилиці. Як зазвичай, вона говорила спиною до мене, і цього ранку я спіймала себе на думці,

що хотіла б торкнутися кінчиками пальців її м'яких локонів, єдиного, що було в неї розслаблене. Обличчя матері мало різкі контури: гостре підборіддя, випуклі вилиці та вузькі брови з делікатно вищипаними високими дугами. Її шкіра була світла і гладенька, а порцеляново-блакитні очі зрідка дивились мені прямо у вічі, але навіть і тоді я не впізнавала в них справжньої присутності. Вона, звичайно, вже прийняла душ і була одягнута до виходу: спідниця й жакет кремового кольору, біла блузка, наче вона йде на ділову зустріч, а не на ринок по овочі та свіжу рибу, що була в меню кожної п'ятниці. Мати дбала про домашні справи і вже давно не працювала за професією.

Я випила апельсиновий сік і відсунула грейпфрут.

— На мене не розраховуй, — сказала я.

— Гаразд.

Гаразд. Улюблене слово матері. Прийду я чи ні — однаково. Головне, що її розпорядок дня чіткий, його ніщо не перерве, не змінить. Якщо я приходила додому на обід, ми їли разом з матір'ю, але втрьох не сиділи за столом майже ніколи, навіть увечері, а ті кілька рідкісних випадків були короткі й безболісні — просто обмін пустими фразами і ввічливостями, перш ніж ми полегшено відходили від столу й замикались у своїх кімнатах. Батьки спали в окремих спальнях, відколи себе пам'ятаю. Я ніколи не бачила, щоб вони зникали за одними дверима, й іноді я питала себе, що їх досі тримає разом під одним дахом. Це не можуть бути спогади про мою сестру, бо в нашому будинку не було нічого якось пов'язаного з нею.

— Тато вже у видавництві? — запитала я, поки намащувала булочку абрикосовим варенням.

— Не думаю. — Мати закрила посудомийну машину. — Сьогодні зранку я ще його не бачила. — Вона кинула погляд на свій срібний наручний годинник. — Вікторіє, не затримуйся. Сімнадцять хвилин до восьмої.

Моя школа була на відстані п'яти хвилин їзди на велосипеді. Перш ніж виїхати, я ще раз зайшла в кабінет батька. Він був порожній, але двері в сад прочинені. Наш сад довгий і вузький, і я знайшла свого батька в далекому кутку біля невеликої альтанки. Всередині зберігались

садові інструменти, розкладні стільці, стіл і різні лампадки з захистом від вітру, які у теплі літні ночі могли б перетворити наш сад на ідилію, якби ними користувались. Навіть я не запрошувала сюди друзів, але сама охоче проводила час у саду, коли було тепло. Тоді я, дрімаючи у траві, слухала музику або просто занурювалась у думки. Найгарнішим мені видавався цей сад навесні, коли все розквітало. Вишня перед альтанкою неймовірно гарно сяяла рожевим і білим. Я любила цей запах, такий солодкий і багатообіцяльний. Обабіч газону назустріч блакитному небу розпускались весняні квіти: густо насажені променисті нарциси, крихітні проліски і майже багряні тюльпани. Робота в саду була ще одним видом трудотерапії моєї матері, і хто її не знав, міг би сприйняти за життєрадісну людину.

Але цілком очевидно, що батько вийшов надвір не для того, аби вдихнути ранкову ідилію. Тримаючи телефон біля вуха, він з опущеною головою ходив туди-сюди. Надворі було так тихо, що його голос долинав аж до відчинених дверей тераси. Його завжди радше спокійний тон напружився до крижаної висоти. Я чула не все, але кілька уривків усе ж розібрала чітко. «Не збагну... Особисті немайнові права... Я зроблю все, аби цей роман не опублікували!»

Видрукувані сторінки, які батько читав минулої ночі, лежали на кріслі. Давно був час іти в школу, але допитливість узяла гору. Я схилилась над стосом. Це не був повний рукопис, як я гадала ввечері, а лише двадцять, щонайбільше тридцять сторінок, а поверх лежав якийсь лист.

Дорогий Томасе!

Додаю уривок з нового роману Шепарда, кінцівку якого, наскільки знаю, автор ще допрацьовує. Цей роман має бути опублікований у всьому світі, його пропонують і нам. Усі імена змінено, але те, що це та історія з Віаджелло, видається мені непомільним фактом.

І я б дуже хотів помилятись.

Щирі вітання

Олівер

Я швидко кинула погляд у сад, де батько ще був зосереджений на телефонній розмові. Зараз він, здається, слухав, і я припустила, що по той бік — відправник цього супровідного листа. Олівер був редактором великого берлінського видавництва, у якому колись працював мій батько, і його найкращим другом. Він належав до тих небагатьох гостей, які ще заходили до нас додому.

Під супровідним листом Олівера лежала титулка. Роман називався «Найдовша ніч», автор — Сол Шепард.

На превеликий жаль батька і попри моє часте перебування в його кабінеті, я не була затятим книжковим черв'яком, але ім'я цього автора, звичайно, було мені знайоме. Твори Шепарда, вельми криваві трилери, були світовими бестселерами, і про кілька з них знала навіть я. Моя подруга Тріксі втиснула мені їх у руку, вона була палкою фанаткою Шепарда, читала все написане і постійно непокоїлась, що вже кілька років не з'являється жодна його новинка.

Я схилилась і навмання погортала сторінки. На одному абзаці зависла:

Це був один з тих літніх днів, коли безхмарне небо нависає зверху, наче купол осяйної блакиті. Їхні батьки поїхали до міста, і четверо взяли з собою обох малих до свого потаємного місця для купання. Острівець із лісу і скель відгороджував його від нашестя туристів. Деревя, що рядами захищали узбережжя, миготіли зеленню на спеці, а бірюзова вода виблискувала на сонці, наче килим з діамантів.

Амадео лежав долілиць на піску. Він дивився на Майю, що стояла на мілководді. Вона мала на собі біле бікіні. Під тонким матеріалом виділялись її соски. Побачивши їх, він затамував подих. Майя. Поряд з нею все затьмарювалось, навіть сонце. Вона простягла свої руки до Пікколи³, і маленька бігла на своїх пухких ніжках до неї по воді.

3 Крихітки (італ.); тут пестливе звертання до дитини.

— Ангелику, лети, ангелику, лети!

Майя взяла Пікколу за зап'ястя, аби кружляти її в повітрі, щоразу дикіші кола, і блаженне белькотіння малої переміщувалось із гуркотом водоспаду. Вітер куйовдив волосся Майї. Воно сягало її стегон і мало

колір молока з медом. Амадео не міг відірвати від неї погляду. Більше, ніж коли-небудь, Майя видавалась йому створінням світла.

У тих рядках не було нічого з тієї швидкої і сильної напруги, яку я знала з трилерів Шепарда, але щось у них мене глибоко зачепило. Здалося, що я можу відчувати той настрій біля річки. Він прикипів мені до серця, і якби я не зачула раптову тишу, то, мабуть, зависла б над-текстом.

Тепер батько стояв під вишнею, схилившись уперед, спиною до мене. Його рука з телефоном мляво звисала, іншою він сперся об стовбур, наче от-от мав виблювати. У цю мить він видався мені худим, худішим, аніж завжди. Він мав на собі те саме вбрання, що й минулої ночі, наче взагалі не йшов спати, і я ще раз подумала про той застиглий погляд, яким він мене окинув.

Ночі мають свої закони, і одним з них є те, що вони роблять певні речі більшими, аніж ті є при денному світлі. Хоча мені ця ситуація ще видавалась дивною, вона більше не справляла такого обтяжливого враження, і, на відміну від вечора, цього ранку мені на думку спало раціональне пояснення.

Можливо, роман був украденою ідеєю котрогось автора, який уже працював у видавництві батька. Кілька місяців тому вже був серйозний судовий процес через плагіат, який добряче потріпав моєму батькові нерви, а я ж тоді не бачила його першу реакцію. Мені було шкода, що, очевидно, в нього знову клопоти, але, якою б не була ця проблема, він її вже якось вирішить.

Я вислизнула з кабінету, прихопила сандвіч для школи, який мені кожного ранку готувала мати, і застрибнула на велосипед.

І коли перед входом у школу мені назустріч поспішила Тріксі, аби розповісти, що сьогодні ми зможемо оглянути той бусик, «Фольксваген», який знайомий Данила хоче продати за дуже привабливою ціною, я й забула про уривок з нового роману Сола Шепарда.

* * *

Він стояв біля підніжжя старої руїни, сам на сам з ніччю і тінню минулого. Але він не міг уникнути цього місця. «І коли довго дивишся

у прірву, прірва також зазирає у тебе»⁴. Часто в такі ночі йому на думку спадав Ніцше.

⁴ Тут і далі цит. за згаданим вище виданням «По той бік добра і зла. Генеалогія моралі», с. 71.

Він думав про телефонну розмову, що змусила вийти з будинку. Яку межу він перетнув, коли відмовився від цієї історії, він ще не хотів визнавати в цілковитій послідовності, але ті слова зараз відлунювали всередині.

Удаліні лунали церковні дзвони. Він прислухався до їхнього насиченого, мирного звучання і відтворив у пам'яті, що його насамперед до цього спонукало.

Це були тихі відголоски, зло, що дрімає в кожному з нас, вина, яку, він думав, несе кожен. «Ми всі злочинці, — думав він, — кожен готовий на все».

Так, саме це віддавна заворожувало, і він ніколи не міг відмежуватись від цього, бо, якщо бути чесним, щось у ньому розписалось уже у перші миті, коли він вирішив втрутитись у цю історію і змінити її. Він виношував це в собі роками, лиш сумління втримувало його, але історія пульсувала в ньому, поставила всі інші ідеї в тінь і більше не відпускала.

Щось беззвучне може стати таким гучним.

Кожної ночі, після тієї найдовшої, ця історія нашіптувала йому на вухо: «Я прийшла до тебе, лише ти можеш мене написати, я та єдина історія, яка криється в тобі, припини боронитись і розкажи мене...»

І йому це майже вдалося — окрім кінцівки, з якою він ще затримувався. Він так їм і сказав, але правда, на жаль, була іншою: затримувалась сама кінцівка.

Він знав, що чогось недогледів — зробив десь у викладі смислову помилку, на якій зараз усе й тримається, наче на волосині. Чогось бракувало, чого він терміново потребував, аби довести історію до її єдиного можливого завершення. Але він не знав, чого саме, і це — саме це — повільно, але впевнено зводило його з глузду.

ДВА

Наш випускний відбувався на стадіоні футбольного клубу «Санкт-Паулі»⁵, на VIP-поверсі, у величезному залі з видом на ігрове поле. Тріксі була членом комітету і перед тим проковтнула справжню купу лайна в інтернеті через дорожесний вхід. Навіть Данило вважав цю локацію елітарною, а витрати — надмірними, але поза тим усі були захоплені. Зал був оформлений по-святковому, з білими скатертинами, люстрином⁶ і срібним столовим приладдям на довгих столах, гігантським буфетом і незчисленими маленькими світильниками на стелі. Панував гламурний, блискучий настрій, і зараз, коли офіційні промови вже позаду, а буфет вже обшарено, Тріксі кружляла по танцювальному майданчику з кайпіриньєю⁷ в одній руці і пляшкою шампанського в іншій. Вона була одягнена в коротку яскраво-червону пишну сукню, до якої взяла свою сумочку з Коржиком⁸ з бірюзового плюшу, яку я пошила для неї кілька років тому на день народження. Її взуття лежало скраю танцювального майданчика, а коричневі локони вже давно звільнилися з-під арешту невидимок і шпильок. Вони вільно спадали їй по плечах, а обличчя пашіло, наче стоватна лампочка перед перегоранням.

⁵ Німецький клуб з однойменного району Гамбурга.

⁶ Дорога шовкова, вовняна чи напіввовняна тканина з глянцем.

⁷ Бразильський алкогольний коктейль з кашаси, лайму, льоду і необробленого тростинного цукру.

⁸ Вигаданий ляльковий персонаж-мапет бірюзового кольору у популярній міжнародній телевізійній програмі «Вулиця Сезам».

Тріксі була витривала і не потребувала для цього навіть наркотиків. Іноді вона запитувала мене, як незворушний Данило витримує з нею, але, ймовірно, саме ця суперечність і притягувала його, та й Тріксі мала інший бік. Вона була найсолідарнішою людиною, яку я тільки знаю, могла бути справжнім другом, і вона та Данило були для мене довершеним поєднанням.

На танцполі настрої розігрівали два молоді діджеї. Обов'язковий перший танець був для батьків та доньок. Мій батько також провів

мене за руку на танцмайданчик. Я ще ніколи не бачила, як він танцює, і була здивована, наскільки пластично він рухається. Це гарне відчуття — бути в його руках, він випромінював тепло і велику ніжність, яких я ще ніколи в ньому не помічала.

Здавалось, щось у ньому тримає мене міцніше і не хоче більше відпускати.

Я заплющила очі і на якусь мить стала його маленькою дівчинкою, у безпеці, під захистом і в надійному місці.

— Гарно виглядаєш, — нашіптував він мені у вухо. — А твоя сукня просто неймовірна. Я не знав, що моя дочка така мисткиня.

Батько не розщедрювався на компліменти, ніколи не казав того, чого не думав, і тому я запишалася ще більше. Шиття було моєю великою пристрастю: вже в початковій школі я мала свою першу швацьку машинку, була єдиною дитиною серед дорослих, коли відвідувала курси кравецької майстерності, а книги на моїй полиці містили не оповідки, а викрійки й техніки дизайну костюмів.

Ескіз для сукні я розробила сама. Вона була з тафти⁹ сіро-блакитного кольору, як і мої очі, з зав'язками на спині, без рукавів і з крихітними сріблястими блискітками, які я годинами нашивала на спідницю з підкладкою. Облямівка сягала колін, для моїх 159 сантиметрів це була просто чудова довжина. Тріксі жартівливо називала мене «метр з капелюхом», а мій колишній Кріс полюбляв дражнити, що я можу скуплятися у дитячому відділі.

⁹ Різновид глянцевої цупкої тканини з туго скручених ниток шовку, бавовни або синтетичних волокон.

Зараз саме він замінив батька в танці. На початку року в нас із Крісом щось було, але все якось не до ладу. Окрім того, що секс із Крісом приносив задоволення, у нас було мало спільного, а те, що я в нього не закохана, я помітила передусім тому, що ніколи не хотіла провести ніч у нього, хоч скільки він просив лишитись. Знервована його щораз більшою прив'язаністю, я якось поставила крапку. Він образився, проте так легко мене не відпустив. Кріс кілька разів намагався опинитись знову поруч зі мною, але це призвело лиш до того, що я ще більше дратувалась і водночас мала нечисте

сумління — суперечність, яка одразу ж відновилась, коли зараз його пальці ковзали вгору по моїй спині і, вагаючись, торкались волосся.

Кілька днів тому я ще раз ходила до перукаря. Мій природний колір волосся — блонд, але я вважала, що він мені не пасує, чому й на різних етапах перефарбовувалась від світло-каштанового до шоколадного і врешті у колір червоної хни — і все наперекір пересторогам Тріксі, що я знищу своє волосся.

Кріс нахилився вниз до мене.

— Не їдь, — почувла я його хрипкий голос біля вуха. — Проведімо час разом. Дай мені ще один шанс, Віто.

Він поклав палець під моє підборіддя, аби я підняла голову, але я ухилилась. Я не хотіла, щоб Кріс бачив, наскільки це все мене відштовхує. Не лише він, але й Гамбург, моє життя і батьківський дім, у якому з усіх закутків виповзає ця німа скорбота, а будь-яка форма пожвавлення нищиться в зародку. Схоже, батько був здатний позбутися тієї скорботи, коли покидав дім. Кожного разу, коли я бачила, як його чорний BMW зранку виїжджає з гаража, мені видавалось, наче він тікає. Останнім часом було особливо помітно, наскільки він унікав домівки. Його втомлене обличчя здавалось іще виснаженішим, аніж завжди, але на моє запитання, що його турбує, я отримала чітку відповідь:

— Нічого, про що б я хотів поговорити. Будь ласка, обличчя це як є.

Лишати все як є, навіть якщо справи геть недобрі, — довгорічні вправляння зробили мене в цьому майстринею. У цьому батьки були найкращими взірцями.

Я попросила Кріса принести нам по джин-тоніку та сперлась об колону, полегшено видихнувши, що можу побути якусь мить сама з собою та своїми думками.

Батько якраз розмовляв з батьками Тріксі. Він гарно виглядав у своєму темному костюмі, і по ньому не було помітно, що він старший, аніж більшість батьків. Його шістдесят років пасували йому, і звіддалік він справляв невимушене й необтяжливе враження. Він звик до прийомів і офіційних заходів, а в колі інших завжди був розкутішим, ніж удома.

Він кивав і сміявся з чогось, що говорила йому на вухо мама Тріксі, а моя мати сиділа сама біля барної стійки і трималась за свою мінеральну воду. Я не сподівалась, що вона взагалі піде з нами, та вона насправді й перебувала не тут. Її очі губились в освітленні над танцмайданчиком. Здавалось, вона, як завжди, дивиться в якийсь інший світ, в іншу реальність, і я знала, що в тій реальності жива моя сестра.

Я була ще маленька, коли загинула Лівія, — чотири роки. Сестрі було сімнадцять. Вона потрапила в автомобільну аварію, за кермом сидів її друг, машина налетіла на відбійник — це все, що я знала. Я не мала більше спогадів про час із Лівією, зате — цілу гору запитань.

Як виглядала моя сестра? Що вона любила їсти? Яку музику слухала? Які в неї були хобі? Чи любила вона книжки? Який у неї був характер? Чи я на неї схожа? Чи бавилась вона зі мною? Чи я її любила? Чи любила вона мене? І передусім: чи любили її мої батьки? І якщо так, то чому немає ані найменшої речі на спогад про неї? Чому в нас не було хоча б одного фото, хоча б могили?

Коли мені вперше спали на думку ці запитання, я вже не пригадаю. Почала я їх ставити десь аж у дванадцять чи тринадцять років. Проте вони відскакували від батьків, як горох від стіни. Навіть батько, коли заходила мова на цю тему, непохитно закривався, окрім рідкісних винятків.

— Твоя сестра Лівія була дивовижною людиною. Вона любила тебе, а ми любили її. Після її смерті ми переїхали, аби почати нове життя. І цього достатньо, Віто.

Мені не було достатньо навіть на початку, але я усвідомлювала, що треба з цим миритись, і коли я запитувала дідуса й бабусю, то чула у відповідь: «Це справа твоїх батьків, ми не втручаємось».

Я завжди якось була певна, що це заради мами батько дотримувався цього табу. І коли я подивилась на неї цього вечора, вона була мені ще більш чужа, аніж доти. У свої п'ятдесят шість вона теж належала до старших матерів. Їй було тридцять дев'ять, коли я з'явилась на світ, і я лиш могла собі уявити, що колись вона була дуже красивою.

На весільному портреті моїх батьків, який я знайшла в татовій шухляді, вона була блискучою, неймовірно молодою нареченою. Зараз на ній відобразився не так вік, як нещастя. Її бліда шкіра була прозора, наче крізь неї можна глянути, але скрижанілі риси обличчя цього не допускали, і цього вечора воно було схожим на маску більше, ніж будь-коли. Вона сиділа на барному стільці, пряма як стріла, вузькі плечі натягнуті, під правою рукою затиснута сумочка, і навіть стопа закинutoї ноги видавалась такою, наче її утримують невидимі нитки, як і все в ній: кожен м'яз, кожен фібр тіла.

Мені було боляче дивитись на неї, боляче відчувати, наскільки все довкола залишало її незворушною — моє життя і те, що в ньому відбувалось, зокрема. Мій середній бал 1,2¹⁰ вона сприйняла з легкою усмішкою і словами «Дуже добре» і, здається, навіть не помічала, що з години на годину настане моє прощання з домом, тоді як Тріксі щодня ділилась горем, що її мати вже тижнями пристає до неї, як реп'ях, і постійно мало не плаче.

¹⁰ У системі оцінювання Німеччини найкращою оцінкою є 1, а найгіршою — 6, причому можуть бути і проміжні значення на кшталт 1,2 чи 2,7.

Лінда, мати Данила, також мусила долати прощання. На відміну від Тріксі, яка мала ще двох молодших братів, Данило був єдиною дитиною, а Лінда виховувала сина сама. Було зворушливо бачити їх обох зараз на танцювальному майданчику. Кілька місяців тому Лінда впала зі сходів і отримала досить складний перелом. Те, що на її лівій нозі ще була шина, не відбирало в неї охоти танцювати. У довгій квітчастій сукні вона виглядала як молода дівчина, а її ніжні руки огортали шию Данила, тоді як він, попри швидкі технобіти, обережно крутив її довкола. Він мав на собі еспадрілі¹¹ і свої індійські штани з матнею, його світлі локони розкуйовдились, і єдиною офіційною одежею на ньому була біла ляна сорочка. Офіційні приводи — не для Данила, але скільки значив для нього той прощальний вечір з матір'ю, було чітко видно. У тому, як обоє поводитись одне з одним, було багато ніжності й поваги, і я потай заздрила Данилу через особливі стосунки його з мамою.

¹¹ Літне взуття з екологічних матеріалів, переважно з тканинним верхом.

З-посеред наших батьків саме вона найбільше підсобляла нам у планах щодо поїздки. Те, що нас троє, мене не турбувало. На противагу історії з Крісом або коротким стосункам, які в мене були перед тим, у нашій дружбі не було нічого поверхневого. Данило і Тріксі вже кілька років були парою, але я ніколи не почувалася зайвою, коли була разом з ними обома. Це були люди, яким я найбільше довіряла, і тому єдині, хто знав про мою сестру, тоді як Крісу я майже не розповідала про себе нічого особистого. Сьогодні я також вкотре запитувала себе, чому він так наполегливо набивається до мене, тоді як я йому нічого не віддавала взамін. Коли він повернувся з бару з джин-тоніком, на його обличчі знову з'явилася надія, і в цю мить я соромилась передусім сама себе. Постійно його відшивати було боляче, але я й не була спроможна йому втовкмачити, наскільки мене дратував його тиск. З цієї дилеми мене вирятували тільки прокльони — надійний засіб, який я впродовж цього часу чудово опанувала.

Те, що моя мати зараз підвелася зі свого стільця біля бару, а батько зі смертельно втомленим обличчям раптом озирнувся на неї, було моїм шансом. Не було й першої, вечірка триватиме ще кілька годин, і значна кількість моїх однолітків пізніше ще потягнуться на кіц¹². Але зал уже покидали перші батьки. Мої батьки будуть серед них, і я мала б піти з ними.

¹² Район розваг та квартал червоних ліхтарів у місті; у Гамбурзі це вулиця Ріпербан у районі Санкт-Паулі.

Не прощаючись.

Ані з Крісом, ані з однокласниками, ані з кимось із учителів. Я хотіла б пірнути, просто так залишити цю частину життя позаду і більше не озиратись. У цю мить мені було байдуже до свого егоїзму, навіть до розуміння того, що я скривджу Кріса і відштовхну кількох так званих друзів з класу. Я не мала охоти на ридання, красномовні прощальні слова чи фото на згадку. Я ухилилась від запитальних поглядів Кріса і прошмигнула крізь натовп на танцполі до виходу. Тільки ще раз міцно пригорнула до себе Лінду і сказала Данилові, що в понеділок о шостій буду готова вирушати. Ми домовились, що після випускного балу день відпочинемо, аби вже наступного ранку

бути у формі для подорожі. І мусили поклястися перед мамою Тріксі, що ми робитимемо привали, як тільки втомимося.

Зараз я також була втомленою. Це була гнітюча, виснажлива втома, яка перекривала кожну думку, кожну емоцію, навіть моє радісне передчуття.

Те, що в понеділок зранку у мої двері задзвонили лиш о сьомій п'ятнадцять, не було провиною Данила, і цілком очевидно. Він завжди був пунктуальним, тоді як Тріксі, мабуть, з'явилася б запізно навіть на власне поховання. Своїми діями в останню хвилину перед зустріччю чи домовленістю вона доводила до божевілля всіх зі свого оточення, окрім Данила. Він уособлював цілковитий спокій, навіть сьогодні, коли привітав мене у дверях теплою усмішкою, тоді як Тріксі біля нього метушилась туди-сюди.

— Позавчора було ще насправду круто, тільки бідний Кріс геть опав, — сказала вона і підняла брову. — Ти справді непохитна, але, можливо, так він легше переживе це. Ти хоча б добре виспалась?

— Якнайкраще, — проказала я.

Це було цілковитою брехнею. Уночі після вечірки мені знову снилась та маленька дівчинка в колодязі, що дивилася вгору, на мене, своїм безротим обличчям зі зневіреними очима. У таких снах я вже віддавна не кричу «Допоможіть», але зранку прокинулась із нападом астми, і мені треба було трохи часу, аби заспокоїтись. День я провела за пакуванням, прибиранням і слуханням музики, а після вечері одразу пішла спати. Страх перед сном і чимраз більше хвилювання перед дорогою цього разу не дозволили зімкнути очі майже всю ніч. Коли по п'ятій задзеленчав будильник, я попри все одразу ж вистрибнула з ліжка й о пів на шосту випила в саду кави разом з батьком. На траві блискотіла роса, і хоча було ще прохолодно, у повітрі вже витало передчуття спекотного літнього дня. Мати навіть не показувалась. Вона залишалась у своїй кімнаті, і навіть зараз, коли Тріксі й Данило стояли в коридорі, не вийшла звідти. Тріксі мала на собі свої вицвілі ультракороткі шорти, шльопки та ковбойський капелюх. Її обличчя було таким, наче вона спала не надто довго, зате Данило виглядав відпочилим і у формі.

— Ти готова? — поцікавився він.

Я кивнула.

— Я ще не можу повірити, — проказала Тріксі. Вона плеснула в долоні. — Світе, ми рушаємо!

Мій батько натягнуто посміхнувся.

— Піди нагору і попрощайся, — звернувся він до мене. Його голос зазвучав ламано, а ліва повіка сіпнулася. — Я думаю, їй важко відпустити тебе.

— Ах так?!

Я швидким, надто різким порухом руки провела по волоссю і відчула, наскільки скривджена. Цей біль мене дивував. Жодного разу, відколи себе пам'ятаю, я ніколи не їздила на відпочинок разом з батьками. Ми подорожували так, як і жили: кожен сам по собі. Батько їздив у ділові вояжі або мандрував з Олівером, мати їздила раз на рік на курорт. Я проводила свої канікули здебільшого у дідуса та бабусі на Рюгені¹³ або в літніх таборах, а минулого року з Тріксі та її батьками була на Карибах. Великих прощальних церемоній у нас не було. Але не від цього мені раптом стало боляче, а від думки про те, що мати без жодних заперечень одразу ж дозволила мені вирушити в подорож мікроавтобусом. Дев'ять тижнів Європою, без нагляду, без чітких зупинок і без власного водійського посвідчення, яке мали тільки Данило і Тріксі. Обое були, на відміну від мене, вже повнолітніми.

¹³ Найбільший острів на території Німеччини біля Балтійського моря.

Дещо заперечував лиш мій батько, але з цим я впоралась: змогла переконати його, що давно хотіла кудись поїхати і вже роками заощаджувала на цю мрію.

Мати не протестувала навіть на початку. Жодних сумнівів, жодних «якщо» і «але», жодних умов чи прохань, що я повинна бути обережною, звітувати їй по дорозі чи постійно бути на зв'язку.

— Добре.

Цим одним словом навесні вона прокоментувала мої плани подорожувати, і коли я зараз кинула погляд на сходи, що вели нагору, до її кімнати, то глибоко всередині відчула палке бажання, аби вона

заборонила мені їхати. На знак своєї турботи. На знак своєї прихильності. На знак того, що вона любить мене, свою єдину доньку.

Це тривало кілька секунд, коли я стояла там, поклавши руки на стегна, міцно стиснувши губи, але, здається, Тріксі й Данило помітили, що зі мною. Тріксі переступала з ноги на ногу і посмикувала хутро на своїй сумочці з мапетом. У Данилових світло-зелених очах заблискотіли сльози. Він був надзвичайно слізливим.

— Ах, Віто, ти ж знаєш свою маму. — Батько подивився на мене. У його очах проглядались безпомічність і глибока скорбота, що мене лютило.

— Ні! — вибухнула я і здивувалась через свій несподіваний вибух емоцій. — Я не знаю своєї матері. І не усвідомлюю, що повинна піднятися до неї й попроситись. Чи вона не могла, заради всього святого, принаймні поснідати з нами, якщо їй нібито так важко даються прощання?

Тріксі прикусила язика, а Данило поклав мені на плече долоню, вона тепло й міцно обхопила моє плече і дала опору.

— І все-таки зроби це, — прошепотів він.

Я скрутила кулаки і краєм ока побачила, що батько запалює сигарету. Кілька місяців тому я вперше побачила, як він курить, коли ввечері сидів сам у саду, але не прокоментувала цього. І зараз я також не мала охоти на якісь розпитування. Я вивільнилась, і Данило підбадьорливо кивнув. Я переступала одразу через дві сходинки, і коли ввійшла до спальні в самому кінці коридору, серце билось так сильно й шалено, наче кулак у нестямі.

Мати сиділа одягнута на своєму ліжку. Її погляд був спрямований на вікно, що виходило на вулицю. Вікно було відхилене, в кімнату долинали цвіркотіння птахів і приглушені голоси Тріксі й Данила. Звичайно ж, мати чула, що обоє вже під'їхали.

— Ну от, — промовила я. — Я зараз їду.

Моя мати кивнула не обертаючись:

— Добре.

— Що добре?! — Слова вибухнули на язичку, наче жаринки від феєрверка, мені стало гаряче від обурення, я тремтіла і більше

не впізнавала себе. — Що ти врешті позбулась мене? Ти рада? Можливо, сподіваєшся, що зі мною щось трапиться? Хах. Якщо тобі пощастить, то так і буде.

Мати не обернулась, не сказала жодного слова, але я бачила, як трусились її плечі. У цей змиг очей, якого, власне, й не було, я водночас ненавиділа і любила її. Вона повернула голову, не до мене, а до стіни біля свого ліжка. Там стояв її нічний столик. На ньому височіла краплеподібна посудина з білого алебастру. Ми не говорили навіть про це, але я знала: в цій урні — те єдине, що залишилось від моєї сестри Лівії.

Я уявляла, як Тріксі та Данило прощались зі своїми матерями, як мама Тріксі, ймовірно, долала сльози, але все ж усміхалась, і скільки любові таїв у собі погляд Данилової мами. Я ненавиділа жаль до себе, але в цей момент він піднявся в мені, наче паводок під час грози, тоді як надворі було блакитне небо, а на безвітряному літньому повітрі не поворухнувся жоден листочок.

Замість подивитись на мене, мати втупилась у прах моєї померлої сестри, і бачити це було настільки жахливо, що я хотіла кричати від розпуки. Але з горла не долинув жоден звук, як завжди, коли йшлося про сестру. Я безмовно зробила крок до матері, лиш один невеликий порух, який вартував мені страшених зусиль. Але мати підняла долоню, майже панічно, наче за нею женеться дикий звір, і не озиралась. Її лопатки перестали тремтіти. Вона залякла.

Тоді я відійшла.

— Я люблю тебе, — прошепотіла я так тихо, що навіть сама не могла розчути цього.

І кинулась по сходах донизу.

Батько притиснув мене до грудей.

— Бережи себе, моя велика дівчинко, — проказав він. — І давай про себе чути.

Я відчувала, як б'ється його серце, і на якийсь момент хотіла вчепитись у нього, наче мала дитина, котра боїться вперше йти до школи. Проте мене більше непокоїло відчуття, що з нас двох тато

слабший і що він боровся за самоконтроль. Я пригнічено відпустила його і пішла до автомобіля.

Данило сидів уже за кермом, а Тріксі притримувала мені передні двері, хоча минулого тижня вона жартувала, що через брак дитячого автокрісла мушу вдовольнитись заднім сидінням. Я похитала головою і сіла ззаду. Ми рушили, і коли я обернулась, то побачила бліде обличчя матері у вікні.

ТРИ

У перші дні нашої подорожі, у час, сповнений стількома враженнями й подіями, дивовижним чином найбільше значення мала саме їзда, відчуття перебування в дорозі. Крізь відчинені вікна наші вуха обвівав гарячий вітер, і коли ми покинули Гамбург, я відчула, як у грудях розвіюється все занепокоєння. У мені лиш шурхотіла напруженість перед тим, що нас чекає.

Наш «фольксваген» був тарадайкою, старомодним «буллі»¹⁴ оранжевого кольору, в обладнання якого ми інвестували тиждень роботи.

¹⁴ Модель мікроавтобуса «Фольксваген», яку розробили на базі популярної моделі машини, так званого «жука», у середині ХХ ст.; походження назви «буллі» неоднозначне: це або аббревіатура зі слів *Bus* (автобус) та *Lieferwagen* (автомобіль для перевезення невеликих вантажів), або слово «схожий на бика» через форму цієї моделі.

Дядько Тріксі був механіком, йому ми завдячували технічним косметичним ремонтом, що полягав у новому акумуляторі, перебраному моторі й ремонті ослабленого від старості зчеплення.

Тріксі взяла на себе роль феї чистоти й підтягла запущений інтер'єр, а розхламлюючи багажник, витягла на світ кілька старих порновипусків з вісімдесятих. Підлогу Данило вистелив штучною травою, а я обвішала вікна прапорцями й пошила з візерунчастих обрізків тканин фіранки та наволочки.

Наше існування забезпечували каністра на воду, електроплита і маленький, але цілком справний холодильник, у якому, окрім необхідного на перші дні, за простір боролися наші різні погляди щодо неодмінного провіанту для мандрівки: невеличкі котлетки, салат із крабів і сирки з фруктовими начинками марки «*Fruchtzwerge*» Тріксі, ковбаски з тофу, хумус та імбирне варення Данила і мої сир з перцем чилі, соус сальса та зелені пепероні.

Зате ми швидко дійшли згоди щодо спальних місць. Широкі матраци ззаду були королівством Тріксі й Данила. Я зі своїм предковічним плюшевим зайцем Ганнібалом мала б зайняти мансардну кімнату.

Так ми називали відкидний намет, який розмістили на даху нашого «буллі». Кількома простими рухами він перетворювався на зручне спальне місце з бічними віконцями.

Пропозицію Данила, що я повинна спати всередині бусика, бо там безпечніше, я з вдячністю відхилила.

— Краще вже займайтесь цим піді мною, ніж над мою головою, — відповіла я, і Тріксі, яка сиділа спереду, біля водія, шкірячись, повернулася до мене.

— А якщо ти матимеш нічних гостей? Хтозна, кого ти там запрошуватимеш у наступні місяці в свою маленьку мансардну кімнату.

— Нікого, — сказала я і думала так усім серцем.

Я хотіла мати спальне місце на повітрі лиш для себе — ну, окрім Ганнібала. Я мала його, відколи себе пам'ятаю, і любила кожнісінький сплющений міліметр його тільця. Тріксі називала його «Бацिला Банні¹⁵», бо я ще ніколи його не купала, але його втішний затхлий запах належав до нього, так само як і срібний півмісяць на шкіряному ремінці, що висів на шиї. З романтичним гравіруванням зісподу і місячним каменем у середині ця підвіска, власне кажучи, не годилась бути прикрасою для зайця-засинайця, і я не мала уявлення, як півмісяць потрапив на шию Ганнібала, але для мене вони були нероздільною єдністю.

¹⁵ Банні — з англ. *bunny*, зайченя.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ